

Jean-Paul Didierlaurent

Cititorul de la 6:27

Traducere și note de
Rodica Baconsky și Alina Pelea

Casa Cărții de Știință
Cluj-Napoca, 2017

este coordonată de Alexandru Blăndea și Alexandra Ionescu

Traducere de Rodica Baconsky

© Jean-Paul Didierlaurent, Au diable vauvert, 2014

© Casa Cărții de Știință pentru prezenta ediție în limba română

Coperta: Roxana Băducescu

ISBN 978-606-17-1261-8

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DIDIERLAURENT, JEAN-PAUL

Chitiorul de la 627 / Jean-Paul Didierlaurent ; trad. din fr.
franceză de Rodica Baconsky, Alina Pelea. - Cluj-Napoca :

Casa Cărții de Știință, 2017

ISBN 978-606-17-1261-8

Chitiorul de la 627 / Jean-Paul Didierlaurent ; trad. din fr.

franceză de Rodica Baconsky, Alina Pelea. - Cluj-Napoca :

Casa Cărții de Știință, 2017

ISBN 978-606-17-1261-8

I. Baconsky, Rodica (trad.)

II. Pelea, Alina (trad.)

1

Unii se nasc surzi, muți sau orbi. Alții scot primul lor țipăt pricopsiți cu un strabism dizgrațios ori cu o buză de iepure ori cu vreo pată roșie drept în mijlocul feței. Și se mai întâmplă ca unii să vină pe lume cu un picior olog sau chiar cu un membru mort încă de dinainte de a fi trăit. Guylain Vignolles intrase în viață cu povara nefericitei asocieri dintre numele de familie și prenume: Guylain Vignolles – Vilain Guignol¹, un joc de cuvinte de prost gust, care îi răsunase în urechi încă de la primii pași făcuți în această existență și de care nu mai scăpase.

Părinții lui nici nu se gândiseră la prenumele din calendarul pe 1976 al Poștei² și aleseseră „Guylain” din senin, fără să reflecteze vreo clipă la consecințele

¹ În traducere, „marionetă răutăcioasă” (n.t.).

² Calendarul Poștei are, în Franța, o îndelungată istorie, fiind distribuit încă de la începutul secolului al XIX-lea. El conține diverse informații utile cu privire la evenimentele anului în curs (n.t.).

dezastruoase ale faptei lor. În mod surprinzător și deși curiozitatea puternică îi dădea adesea ghes, nu îndrăznise să-i întrebe niciodată de ce făcuseră această alegere. Se temea probabil că îi va pune în încurcătură. Se temea sigur și că banalitatea răspunsului îl va lăsa cu buzele umflate. Îi plăcea uneori să-și imagineze cum ar fi fost viața lui dacă l-ar fi chemat Lucas, Xavier sau Hugo. Chiar și Ghislain ar fi fost de-ajuns ca să fie fericit. Ghislain Vignolles, un nume adevărat în care s-ar fi putut construi, cu trupul și mintea la adăpostul celor patru silabe inofensive. În loc de asta, fusese nevoit să răzbată prin copilărie cu jocul de cuvinte ucigaș mereu pe urmele lui: Vilain Guignol. În treizeci și șase de ani de existență, învățase cum să nu atragă atenția, să devină invizibil pentru a nu mai stârni râsul și batjocura inevitabile de îndată ce era reperat. Nici frumos, nici urât, nici gras, nici slab. Doar o siluetă vagă, întrezărită în marginea câmpului vizual. Pierdut în peisaj până la negarea de sine pentru a rămâne un „altundeva” nicipând vizitat. În toți acești ani, Guylain Vignolles își petrecuse timpul nemaexistând pur și simplu, cu excepția acestui peron de gară sinistru pe care-l străbătea în fiecare dimineață a săptămânii de lucru. În fiecare zi, la aceeași oră, își aștepta aici RER³-ul cu ambele picioare pe linia albă care delimita zona în care

³ RER – Réseau Express Régional, rețea de trenuri care asigură legătura între Paris și suburbiile sale. Trenurile din cadrul acestei rețele sunt folosite de cea mai mare parte a navetiștilor (n.t.).

nu ai voie să stai fiindcă riști să cazi pe șine. Această linie insignifiantă desenată pe beton avea darul ciudat de a-l liniști. Aici, miasmele de masacru care-i pluteau mereu în minte dispăreau ca prin vrajă. Și, în cele câteva minute care treceau până la sosirea trenului, se tot plimba de-a lungul ei ca pentru a se topi în ea, conștient totuși că răgazul e iluzoriu, că singurul mod de a scăpa de barbaria care-l aștepta acolo, dincolo de orizont, ar fi fost să lase în urmă această linie pe care se legăna stupid, când pe-un picior, când pe altul, și să se întoarcă acasă. Da, ar fi fost de-ajuns să renunțe, pur și simplu, să se bage la loc în pat și să se cuibărească în urma caldă încă pe care corpul lui o lăsase în timpul nopții. Să doarmă ca să scape. Dar, până la urmă, tânărul se resemna întotdeauna să rămână pe linia albă, să asculte micul grup de obișnuiți adunându-se în spatele lui în timp ce privirile se opreau pe ceafa lui făcându-l să simtă o ușoară arsură, semn că e încă în viață. De-a lungul anilor, ceilalți călători ajunseseră să aibă față de el acel gen de respect indulgent pe care-l ai față de nebunii inofensivi. Guylain era o gură de aer care, în cele douăzeci de minute de drum, îi salva vremelnice de monotonia zilelor.

Vagonul se opri în dreptul peronului cu un scrâșnet de frâne. Guylain se smulse de pe linia albă și urcă. Scaunul pliant îngust din dreapta ușii îl aștepta. Banchetelor moi, le prefera strapontina portocalie și tare. Cu timpul, aceasta devenise parte din ritual. Gestul cu care o lăsa jos avea ceva simbolic, liniștitor. În timp ce vagonul se punea în mișcare cu un zgâlțâit, scoase din servieta de piele de care nu se despărțea niciodată dosarul de carton. Îl întredeschise precaut și dezgropă dintre cele două file de sugativă roz bombon o primă foaie. O foaie subțire pe jumătate ruptă și roasă în partea din stânga sus, care îi spânzura între degete. Era o pagină de carte, format 13x20. Tânărul o studie un timp înainte de a o pune la loc pe sugativă. Încet-încet, se făcu liniște în vagon. Câte un „ssssstttt” agasat se mai auzea când și când pentru a pune capăt celor câteva discuții care nu mai încetau odată. Atunci, ca în fiecare dimineață, după ce-și mai dresе încă o dată vocea, Guylain începu să citească cu voce tare:

„Paralizat și mut de uimire, copilul nu avea ochi decât pentru animalul care gâfâia ținut de ușa garajului. Bărbatul își apropie mâna de gâtul palpitând de viață. Lama ascuțită intra fără zgomot în blănița albă și un gheizer cald țâșni din rană, murdărind încheietura mâinii cu picături roșiatice. Tatăl, cu mânecile suflecate până la coate, tăie blana cu câteva mișcări precise. Apoi, mâinile lui puternice traseră pielea, care alunecă asemenea unei banale șosete. Apăru atunci, în toată goliciunea lui, corpul fin și musculos al iepurelui, încă aburind de viața abia sfârșită. Capul atârna, urât și descărnat, cu ochii săi globuloși care fixau vidul fără cea mai mică urmă de reproș.”

În vreme ce zorii se izbeau de geamurile aburite, textul curgea din gura lui într-un lung șir de silabe, întrerupt ici și colo de momente de tăcere în care se repezea cu furie trenul în mers. Pentru toți călătorii aflați în vagon, el era cititorul, tipul acela ciudat care, în fiecare zi lucrătoare, parcurgea cu voce tare și clară cele câteva pagini pe care le scotea din servieta. Erau fragmente din cărți fără legătură unul cu altul. Un pasaj dintr-o rețetă de bucătărie putea să se învecineze cu pagina 48 a ultimului roman laureat al premiului Goncourt, un paragraf de roman polițist putea fi urmat de o pagină dintr-o carte de istorie. Subiectul conta prea puțin pentru Guylain. Pentru el, era important doar actul cititului. Debita textele cu aceeași seriozitate înverșunată. Și, de

Resurse
fiecare dată, vraja avea efect. Cuvintele ce i se desprindeau de pe buze duceau cu ele un pic din greața care-l sufoca pe măsură ce se apropia de uzină:

„În sfârșit, lama cuțitului deschise poarta misterului. Cu o incizie lungă, tatăl goli abdomenul animalului, din care se iviră măruntaie fumegânde. Șiragul de viscere ieși iute, ca și cum se grăbea să părăsească acest înveliș care-l ținuse captiv. Nu mai rămase din iepure decât un trupșor însângerat învelit într-un ștergar de bucătărie. În zilele următoare, își făcu apariția un nou iepure. Încă un bulgăre de blană albă ce topăia în căldura cotețului, cu aceiași ochi de culoarea sângelui care-l contemplant pe copil de dincolo de celălalt tărâm.”

Fără să-și mai ridice privirea, Guylain scoase cu grijă o a doua foaie:

„Instinctiv, bărbații se aruncaseră cu fața la pământ, cu dorința nebună de a se afunda, de a se afunda tot mai adânc în pântecul țărânei ocrotitoare. Unii săpau solul cu mâinile goale, ca niște câini turbați. Alții, ghemuiți pe-o parte, își ofereau spinările fragile schijelor ucigătoare care zburau din toate direcțiile. Se îngămădiseră toți unul în altul, dintr-un reflex vechi de când lumea. Toți, mai puțin Josef, Josef care rămăsese în picioare în mijlocul haosului și care, dintr-o

pornire nesăbuită, îmbrățișase trunchiul mestecănelui alb din fața lui. Prin fisurile care-i scrijeleau coaja, din copac se prelingea o rășină groasă, lacrimi mari de sevă ce ieșeau la suprafață ca niște perle care apoi se scurgeau încet. Copacul se golea, la fel și Josef, căruia urina fierbinte îi șiroia pe coapse. La fiecare nouă explozie, mestecănelul fremăta lipit de obrazul lui, îi tremura în brațe.”

Până la destinație, tânărul parcurse duzina de foi scoase din servietă. În timp ce-i dispărea de pe cerul gurii urma ultimelor cuvinte rostite, se uită, pentru prima dată de când urcase, la ceilalți pasageri. Așa cum se întâmpla adesea, descoperi pe fețele lor dezamăgire, chiar tristețe. Dar nu dură decât o clipă. Vagonul se goli rapid. Se ridică și el. Strapontina se închise cu un zgomot sec. Pocnet de final. O femeie între două vârste îi strecură un mulțumesc discret la ureche. Guylain îi zâmbi. Cum să-i explice că n-o făcea pentru ei? Părăsi cu resemnare atmosfera călduță a vagonului, lăsând în urmă paginile zilei. Îi plăcea să știe că sunt acolo, puse bine între șezutul și spătarul scaunului, departe de vârtejul distrugător de care scăpaseră. Afară, ploaia se întetise. Ca de fiecare dată când se apropia de uzină, îi răsună în minte vocea spartă a bătrânului Giuseppe. „Nu ești făcut pentru asta, micule. Habar n-ai încă, dar nu ești făcut pentru asta”. Știa bătrânul despre ce vorbește, că doar el nu găsisese nimic mai bun decât o

care primea un salariu de mizerie și care presupunea ridicarea sau coborârea barierei vopsite în roșu și alb de la intrarea uzinei. Întotdeauna tras la patru ace, bărbatul era deosebit de preocupat să-și întrețină mustața care îi împodobește cu o linie subțire buza de sus și nu rata nicio ocazie de a-l cita pe marele Cyrano⁶: „Da, toate cuvintele sunt fine, când mustața e fină!” Din ziua în care descoperise versul alexandrin, Yvon Grimbert se îndrăgostise de el. Singura sa misiune în această lume devenise slujirea cu zel și fidelitate a acestui vers de douăsprezece picioare. Yvon îi era drag lui Guylain pentru nebunia lui. Datorită ei și poate și pentru că era unul dintre puținii care nu cedaseră tentației de a-l numi Vilain Guignol.

– Bună, Yvon.

– Bună, micule. Ca Giuseppe, nici el nu reușise să-i spună vreodată altfel. Grăsanul și tâmpitul au ajuns deja. Yvon i-i servea mereu în ordinea asta și nu invers. Grăsanul și tâmpitul. Când nu vorbea în alexandrini, paznicul făcea fraze scurte, nu că s-ar fi zgârcit la vorbe, dar prefera să-și păstreze vocea pentru singurul lucru care merita cu adevărat, după părerea lui: cele douăsprezece picioare. În timp ce Guylain se îndepărta în direcția imensului hangar de tablă, Yvon strigă în urma lui două versuri compuse chiar de el:

⁶ Dramaturgul Edmond Rostand (1868-1918) atribuie aceste cuvinte personajului său Cyrano de Bergerac din piesa omonimă (n.t.).

*Aversa porni, bruscă, misterioasă,
Lovind ghereta-mi c-o grindină nervoasă.*

Chestia era acolo, masivă și amenințătoare, așezată chiar în mijlocul uzinei. În cincisprezece ani și mai bine de când lucra aici, Guylain nu reușise nicicum să-i spună pe nume, ca și cum a o numi ar fi însemnat o recunoaștere, un fel de acceptare tacită pe care nu o voia în niciun caz. Faptul că nu-i spunea pe nume era ultimul zid de apărare pe care reușise să-l ridice între ea și el pentru ca să nu-și vândă ei definitiv sufletul. *Chestia* trebuia să se mulțumească doar cu corpul lui. Numele gravat pe oțelul mastodontului degaja duhoarea morții iminente: Zerstor 500, de la verbul *zerstören*, care însemna „a distruge” în frumoasa limbă a lui Goethe. Mașina Zerstor Fünf Hundert era o monstruozitate de aproape unsprezece tone ieșită în 1986 din atelierele întreprinderii Krafft GmbH, de la sud de Ruhr. Când a văzut-o prima dată, Guylain nu a fost chiar surprins de culoarea gri-verzuie a carapacei de metal. Nimic mai firesc decât acest colorit războinic pentru o mașină a cărei singură funcție era aceea de a distruge. La prima vedere, puteai crede că e o cabină pentru vopsit sau un generator uriaș ori chiar, culmea absurdului, o voluminoasă rotativă de tipografie. Singura pretenție vizibilă a *Chestiei* părea să fie urâtenia. Dar era numai vârful aisbergului. În mijlocul podelei cenușii de beton, se deschidea ca o gură căscată un dreptunghi întunecat de patru metri pe trei, poarta către